

Філософські аспекти демократизації національного виховання

Н.В.ІВАСІШИНА

Харківська національна академія міського господарства

Освіта – основа інтелектуального, культурного, духовного, соціального, економічного розвитку суспільства і держави.

Метою освіти є всебічний розвиток людини як особистості та навитої цінності суспільства, розвиток її талантів, розумових і фізичних здібностей, виховання високих моральних якостей, формування громадян, здатних до свідомого суспільного вибору, збагачення на цій основі інтелектуального, творчого, культурного потенціалу народу, підвищення освітнього рівня народу, забезпечення народного господарства кваліфікованими фахівцями.

Прийнята Державна національна програма „Освіта“ („Україна XXI століття“) передбачає такі основні загальні демократичні аспекти як: загальна гуманізація навчальних програм; надання більшої свободи педагогічній творчості; урізноманітнення спектра навчальних закладів з метою урахування інтересів, уподобань молоді, потреб суспільства та інші.

Розбудова національної системи освіти перш за все ґрунтується на ідеях народності. У змісті виховання особистості дитини пріоритетними є ідеї свободи, рівності, національної та особистої гідності, шанування родинних зв'язків, формування працелюбності, взаємодопомоги і самодисципліни, заощадливості, потреби здобувати знання і вміння у всіх видах праці, ставлення до свого життя і життя інших людей як до найвищої цінності.

Таким чином у виховному процесі центральними є виховання загальнолюдських цінностей особистості (доброти, милосердя, толерантності тощо), стимулювання її внутрішніх сил до саморозвитку і самовиховання.

Вирішальним кроком в демократизації національного виховництва стало створення навчальних закладів різних типів, з метою виховати творчу особистість і створити умови для розвитку її здібностей. Серед них почесне місце належить альтернативним і авторським навчальним закладам.

Під альтернативою розуміється необхідність вибору одного з двох або кількох можливих рішень, напрямів, варіантів. Альтернативні школи виникають на протигагу державним офіційним начальним закладам. Вони відрізняються своєю метою і змістом.

Прикладом альтернативного навчального закладу є школи Монтессорі, які за мету виховання ставлять розвиток внутрішніх сил і почуттів дитини, а всі методи і форми навчання та виховання підпорядковані реалізації цієї мети.

У школі вчителі і вихователі чітко дотримуються двох положень педагогічної теорії М.Монтессорі:

- виховання має бути індивідуальним;
- виховання має спиратися на дані спостережень за дитиною.

Першим в Україні паростком альтернативної школи є Київська „Школа Монтессорі від 3 до 7“.

Крім шкіл Монтессорі, в Україні розпочали свою діяльність вальдорфські школи. З 1995 р. вони працюють в Одесі (2 школи), Донецьку, Дніпропетровську. Існують центри вальдорфської ініціативи в Харкові, Львові, Києві, Івано-Франківську та інших містах.

Вальдорфська педагогіка сприяє насамперед духовному розвитку дитини, а потім – інтелектуальному. Провідна педагогічна ідея підпорядкована втіленню в життя людського ідеалу: Доброти, Краси, Істини.

Для вальдорфських шкіл існують спеціально розроблені програми, згідно з якими навчання і виховання повинно відповідати актуальним потребам розвитку дитини, а їх неможливо однозначно і точно спрогнозувати й спланувати; кожен педагог повинен мати можливість творити, що ще раз підкреслює демократичні зачатки у виховному процесі.

Таким чином, сьогодення вимагає підвищення рівня духовності не тільки учительства як передового загону національної інтелігенції, а й усієї нації, відродити її найкращі просвітницькі традиції.